

N. L. III, 1911

CERCUL DE STUDII AL PARTIDULUI NAȚIONAL

No. 1

ALEGEREA

M. S. REGELUI CAROL II

DISCURSURILE

Domnului Profesor **NICOLAE IORGA**

Președintele Partidului Național

BUCUREȘTI

Tip. „TIPARUL ROMÂNESC“ S. A. — Strada Sărindar, 22.

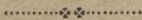
— 1930 —

CERCUL DE STUDII AL PARTIDULUI NAȚIONAL

No. 1

ALEGEREA

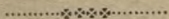
M. S. REGELUI CAROL II

DISCURSURILE

Domnului Profesor NICOLAE IORGA

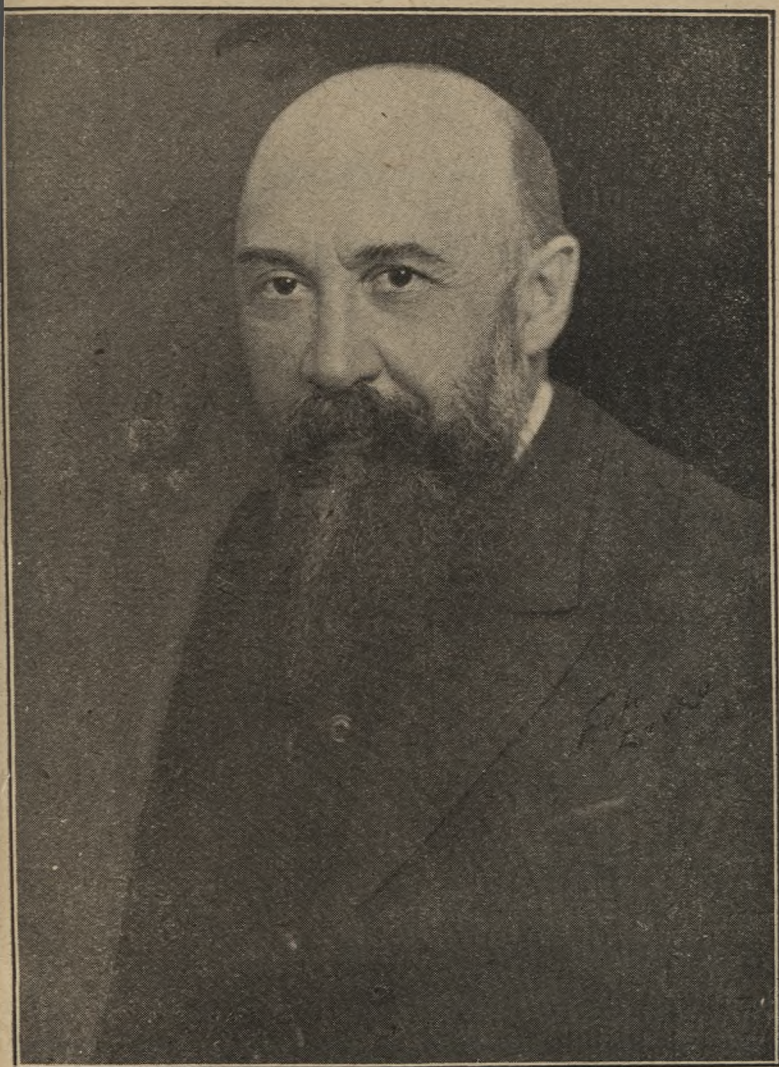
Președintele Partidului Național

BUCUREȘTI

Tip. „TIPAR'JL ROMÂNESC“ S. A. — Strada Sărindar, 22.

— 1930 —

Domnul Profesor NICOLAE IORGA
Președintele Partidului Național

Discursurile

D-lui Profesor Nicolae Iorga

D. IORGA: Mi s'a comunicat că se va prezenta întâiu, din partea guvernului, înlăturarea statutului, care interzicea principelui Carol al României dreptul de a veni în România, în mijlocul unui popor, care l-a iubit întotdeauna și alături de fiul său, de care îl leagă cele mai firești datorii și, adaug, alături de nobila femeie, care a fost, timp de cinci ani de zile, aci, exemplul tuturor virtuților (aplause prelungite, ovațiuni).

Mi s'a spus, însă, că după această propunere, pe care o face guvernul, va fi o altă propunere, venită din partea unui membru al majorității, reintegrând pe principele Carol al României în toate drepturile sale de moștenitor.

Înainte de a vorbi, întreb pe d. președinte al Consiliului dacă va fi și o astfel de propunere, prin urmare, dacă aceea ce am de spus trebuie împărțit în două sau dacă nu va fi nici un fel de altă propunere, ci propunerea este numai ceia ce se prevedea acolo.

D. G. G. MIRONESCU: Iată lămurirea: Proiectul propus de guvern consistă din primul alineat care a fost citit, și prin care se abrogă unele dispozițiuni din statutul familiei regal.

Al doilea a fost introdus la Senat, pe cale de amendament.

D. N. IORGA: Vă multumesc foarte mult. Acum dați-mi voie să fac, în scurtul timp pe care mi-l permite fireasca dv. nerăbdare.

D. ȘT. CICIO POP, președinte : D-le profesor, mi-ați pus o întrebare. Să-mi permiteți să adaog ceva.

D. N. IORGA : Am primit răspunsul.

D. ȘT CICIO POP, președinte : Corpurile Legiuitoare se vor întruni în Adunare Unită, și, atunci, va veni o propunere, respectiv un proiect de lege din inițiativă parlamentară, care cuprinde cam tot aceste dispozițiuni.

D. N. IORGA : Domnule președinte, știu de ce ați intervenit : pentru a scurta discuția. Din fericire, sunt un vechiu orator parlamentar, deprins a cruța vremea acelorora cari mă ascultă.

Prim urmare, dv. aveți două puncte de vedere, în proiectul care ni se prezintă. Voiu fi foarte scurt, în ce privește primul punct, în al doilea, îmi pare foarte rău că o să vă iau zece minute.

În ce privește punctul întâi, interzicerea Principelui Carol de a veni în România, a fost în părerea mea — eu nu mă schimb și nu mă iau la întrecere cu nimeni, în ce privește avantajile unui nou regim ; țin s'o subliniez — a fost totdeauna, în părerea mea, o **monstruositate juridică și o monstruositate din punct de vedere omenesc** (aplause prelungite, ovațiuni) a interzice omului, care, într'un moment, a concentrat toate speranțele poporului românesc, a-i interzice de a călca pământul țării Sale, ca unui vagabond, sau ca unui condamnat. Este ceva care n'a putut să intre decât în mintea viciată a unor politicieni orientali (aplause prelungite și îndelung repetate, ovațiuni prelungite).

Recunoașterea dreptului elementar al principelui Carol trebuia făcută de oricine are un suflet și a cărui inimă este o inimă omenească, în stare să simtă

și pentru suferința altuia, trebuia făcută în momentul când fiului nu i-a fost îngăduit să verse o lacrimă pe trupul părintelui său (aplause furtunoase, ovațiuni).

Nu se putea un lucru mai nelogic, mai absurd, decât să poți vedea pe mormântul din Argeș cununița de argint trimeasă de principele Carol și păstrată acolo, și în același timp acela care a trimis această cununiță să nu poată îngenunchia înaintea acestei pietre de mormânt, după ce i s'a interzis să culeagă din gura părintelui său ultima voință în ceia ce privește moștenirea tronului (aplause prelungite, strigăte de bravo).

D-voastră recunoașteți că actul dela 4 Ianuarie nu a avut niciodată putere legală. Mulți dintre d-voastră nu știu de ce. Să mi se dea voie să pun alături de un argument pe care lumea nu l-a observat, și pe care l-am primit din gura unui diplomat, a aceluia care avea mai mult cădere să vorbească despre aceasta, în acel moment, a doua zi chiar după actul dela 4 Ianuarie : „Nu se poate renunța la o succesiune care nu este deschisă, — orice om de drept va recunoaște acest lucru“, un al doilea : „Actul din Italia, ca să aibă putere trebuia făcut înaintea ministrului României în Italia, singurul având dreptul de a instrumenta — nu fac o indiscreție când spun că d. Alexandru Lahovari, ministrul nostru în Italia, mi-a spus a doua zi acest lucru; a venit momentul să spun lucrul acesta și am să spun și altele de îndată.

Pe de altă parte, dacă nu se putea ca ministrul României în Italia să instrumenteze, atunci trebuia să instrumenteze un notar din Italia.

Actul încheiat înaintea Ministrului Palatului, care nu are dreptul de a instrumenta dincolo de marginile chemării sale, actul acesta este nevalabil (aplause prelungite, strigăte de bravo).

Viața de partid, cu necesitățile ei, ni-a închis gura

de atâtea ori. Am fost puși în alternativa de a ni ridica neconținut glasul împotriva acestui act și a consecințelor sale și datoria de a păstra acestei țări liniștea și conștiința. Ni s'a impus atătora dintre noi a abdica înaintea celei mai înalte datorii a oricărui dintre noi : **păstrarea păcii și liniștii în această țară** (aplause prelungite, strigăte de bravo).

Să-mi dați voie însă, încheind această cuvântare, să mai adaog un lucru, care până acum era scris numai în foile însemnărilor mele tănuite din fiecare zi, dar care acum când țara întregă se uită la noi și ne ascultă, trebuie să-l spun aici: cea mai mare parte dintre d-stră nu știu ce s'a petrecut în acea teribilă zi, în care Regele Ferdinand, vărsând lacrimi, a înlăturat, cu cuvintele cele mai grele, pe fiul său dela moștenire.

În dimineața acelei zile, am fost chemați cu toții la Sinaia; este o tragedie pe care o mărturisesc aici, una dintre cele mai îngrozitoare drame care s'au petrecut în istoria unei țări, una din dramele acelea cu călușul la gură, care sunt cu atât mai grozave, cu cât nu răsuflă în afară nimic din ceia ce s'a întâmplat în adevăr.

Am găsit la Sinaia pe d-nii Vaida, Maniu și Mihailache. Părerea noastră a tuturor a fost că acest act nu trebuie să se facă (aplause prelungite, strigăte de bravo.)

Am cerut undeva, unde credeam că trebuie să întreb întâiu, am cerut să fiu primit; când am auzit că se vorbește de Arhiducele Rudolf, m'am înclinat și am ieșit. Am fost primit pe urmă de regele Ferdinand.

Regele Ferdinand mi-a vorbit un ceas, scaldând mâna mea în lacrimi.

Regelui Ferdinand i-am pus respectuos în vedere ce s'a întâmplat în Serbia. Am avut cruzimea, explicabilă în acele împrejurări, să-l întreb, dacă a citit cartea

lui Vladan Gheorghevici, „Sfârșitul Obrenovicilor“ Regele a declarat că a citit-o, și a plâns, cum și a doua zi după votul Camerei a plâns din nou..

Atunci am refuzat să vin, la Palat dacă mi se cere să-mi schimb părerea. Regele Ferdinand mi-a declarat dela început : sunt omul în stare să respect părerea altora și, când este o părere onestă ca a d-tale, eu o ascult cu atât mai atent.

În prima zi însă de dureroasă audiență, niciodată suflet de tată nu s'a frânt așa înaintea unui om, cum s'a frânt sufletul regelui Ferdinand. Am uitat un moment că eu sunt un simplu profesor, că el este suveranul României și i-aș fi sărutat lacrimile, dar i-aș fi sărutat încă odată aceste lacrimi, dacă hotărîrea ar fi rămas aceea care s'a luat atunci dimineța.

Regele a recunoscut argumentele pe care i le-am adus. În acest domeniu nu se iau hotărîri în pripă, când este vorba de dreptul unui om și când este vorba de viitorul unei țări. Și am plecat de acolo cu convingerea profundă că după amiazi **Regele Ferdinand nu va prezenta proiectul de lege pentru înlăturarea moștenitorului dela tron.**

D. Vaida și d. Maniu știu bine, am luat masa împreună, și le-am spus: am impresia că s'a înlăturat această primejdie; regele nu va prezenta înaintea Consiliului de Coroană hotărârea sa nestrămutată.

A venit Consiliul de Coroană. Increderea în dreptul principelui Carol a fost slăbită, supt două influențe miserabile.

VOCI DE PE BANCILE MAJORITĂȚII: Așa este.

D. N. IORGA: Miserabile. Mențin cuvântul împotriva tuturor practicilor parlamentare, fiindcă nu un parlament mă ascultă, **mă ascultă conștiința nației mele** (aplause prelungite și îndelung repetate pe băncile majorității). Din influența a doi factori nelegali ai vie-

ții politice românești, dintre cari fantoma unuia ră-
tăcea ieri aici, așteptând cine știe ce ceasuri de iniția-
tivă a unor intrigi osândite de conștiința unei nații în-
tregi (aplause pe băncile majorității).

M'am prezentat în Consiliul de Coroană. Părerile
care s'au emis în Consiliul de Coroană le voi enunța
fără ca, din motive pe care le va înțelege toată lumea,
să spun din ce gură au ieșit acele cuvinte, afară de
cuvintele care au ieșit din gura ministrului responsa-
bil. A fost o părere, că aceia ce s'a hotărât atunci pri-
vește numai dinastia. N'am aprobat-o. A fost o altă pă-
rere, că lucrul, acceptabil în sine, trebuie zăbovit; n'am
aprobat nici această părere. A fost a treia părere, că
aceia ce se face acum, trebuia făcut încă dela Iași (mur-
mure pe băncile majorității) și a fost o întrebare, între-
barea dacă i se iau prințului Carol și drepturile de pă-
rinte. Văd și acum gestul revoltat al Regelui către par-
tea de unde venia această propunere.

Când am fost întrebat, am declarat ceia ce vă declar
acum, ceia ce censura n'ar fi îngăduit a doua zi, ceia ce
n'ar fi îngăduit poate niciodată.

Sunt aici martori: d. Mihalache a fost acolo, d. Ma-
niu a fost acolo. M'am ridicat și am spus Regelui că
eu am încredere în sentimentul de iubire de țară al tâ-
nărului inteligent și cult pe care este vorba să-l înlă-
turăm astăzi. Și eu îmi aduc aminte că l-am adus o-
dată, înapoi, Maiestății Voastre, când aceiași oameni,
la Bistrița, au încercat cel de al doilea sacrificiu al lui.
Eu sunt istoric. Și am încheiat spunând: și eu știu că
în nicio țară Regența n'a dat rezultate fericite. **Am
spus și am mântuit sufletul meu.**

Iar regele Ferdinand a venit la mine și mi-a obiectat:
A spus și Petre Carp ceva înaintea războiului și cu
toate acestea a eșit bine.

Am răspuns: Este o deosebire între Petre Carp și
între mine. Petre Carp n'a iubit în viața lui pe nimeni,

pecând eu pe fiul Majestății Văstre îl iubesc (aplaude prelungite, strigăte de bravo pe toate băncile).

Iar președintele Consiliului a izbit cu pumnul în masă și a spus: Majestatea Voastră n'a fost niciodată așa de sus ca în aceste momente, și a îndrăznit — Dumnezeu să-l ierte și pentru răul care s'a cășunat țării — să spună : Majestatea Voastră stă la aceeași înălțime acum ca în momentul când a rupt legăturile cu ai săi și a făcut ca România să între în războiu pentru drepturile ei.

Va să zică, izgonirea din țară a fiului celui mai mare este un act tot așa e nobil ca și ruperea legăturilor cu o țară devenită străină, pentru ca țara care a adoptat și iubește această Dinastie, pentru ca țara aceasta să ajungă la drepturile ei.

Iar omul acela, a cărui acțiune a fost o compromitere pentru viața politică a țării, omul acela al cărui nume nu vreau să-l pronunț, azi omul acela s'a ridicat în grabă și a spus: „acum merg la „Monitorul Oficial“, pentru ca să fie definitiv.

Acestea sunt lucrurile cari s'au petrecut la 4 Ianuarie.

Iar, a doua zi după hotărîrea dela Cameră, vorbind cu regele Ferdinand despre acuzațiile aduse principelui Carol, regele Ferdinand, adus la ultima cruzime, sub anumite influențe, față de fiul său, s'a ridicat în picioare și a protestat contra acelor acuzațiuni cari atingeau onoarea principelui Carol. (Mare mișcare).

Aceste declarațiuni sunt dator să le fac aici în Cameră. Și hotărîrea pe care o luați dv. astăzi este mai puțin însemnată decât o credeți : este simpla recunoaștere a unui act de elementară dreptate care restabilește în conștiința țării respectul față de Dinastia întregă și îngăduiei unei familii să privească în viitor ceia ce dorim noi cu toții (ovațiuni prelungite, strigăte de bravo pe toate băncile).

D. N. IORGA: Domnule președinte, domnilor, eu vin ca săracul, care nu aduce nimic scris decât ce e, de multă vreme, în inima lui. Nu vin ca reprezentantul unui partid: părerea mea este ca astăzi amurgul se lasă asupra vieții de partid (aplause prelungite și îndelung repetate, strigăte de bravo).

Și nu vin ca un curtezan, fiindcă părinții și înaintașii miei nu m'au adus pe lume pentru această funcție. (Aplause).

Impărtășind o părere care este a dv.,—fiindcă este a țării întregi (aplause prelungite și îndelung repetate, strigăte de bravo), este însăși voința desvoltării firești a acestei țări, strâns legată de personalitatea regală, — eu îmi permit, ca un vechiu sfătuitor din zilele grele, ca unul care, cum îi spuneam viitorului nostru Rege, — ceeace în momentele de la Iași nu l-a spus nimeni, căci eu am obiceiul să sărut buzele când sunt amare, fiindcă, atunci când sunt dulci, le sărută toată lumea (aplause), — eu îmi permit, potrivit cu vârsta mea și cu locul pe care îl am în viața suflătoare a acestei țări, loc câștigat cu multă muncă și osteneală, să dau ceia ce, dacă n'ar fi adresat unui Prinț și Rege de mâne, s'ar chema un sfat: eu doresc ca armata, la care ținem cu toții, din toată puterea convingerilor noastre (aplause prelungite și îndelung repetate, strigăte de „Trăiască Armata“), cu căldura inimii noastre recunoscătoare, pentru că această armată ni-a dat, înainte de toate, Țara largă și frumoasă, pe care o avem, eu doresc ca această armată, mâne, să se întoarcă acolo unde este singura ei chemare. (Aplause prelungite, strigăte de bravo!). Soarta acestei țări i-a dat un rost, pe care ea nu l-a dorit. Acest rost încetează din acest moment.

Doresc, în acelaș timp, ca prietenii celui care va fi în curând al doilea Carol, Rege al României, ca prietenii lui să-și de sama de un lucru: ajută unde crezi

că trebuie să ajuți și cum te gândești că poți ajuta. Mâne numai un suflet vulgar s'ar presinta pentru a primi răsplata serviciilor sale. (Aplause prelungite și îndelung repetate, strigăte de bravo, ovațiuni prelungite.)

Cred iarăși că glorioasele partide ale acestei țări își pot da sama astăzi de răul pe care l-au făcut, pentru a nu-l continua, sub o nouă domnie, prin ura personală, ascunsă sub programe care nu spun nimic. (Aplause prelungite, strigăte de bravo !)

Cred iarăși că nu este bine să se anunțe de nimeni minunea de mâne, fiindcă nu există om care să o poată face ; prin anunțarea minunii pregătim desilusia. Numai noi toți, împreună, prin aceia cari pot mai mult, numai noi toți putem face ceva (aplause prelungite, strigăte de bravo !) pentru a ușura suferințele acestei țări.

Și, urând lui Carol al II-lea să aibă cel puțin atâta noroc cât norocul meritat al gloriosului Său părinte, cel puțin atâta înțelepciune, cât acela al cărui nume el poartă (aplause prelungite, strigăte de bravo !), eu doresc ca, în zilele grele, pe care le va avea, să-și caute îndreptarea într'un loc, unde a avut cea mai mare iubire și unde, niciodată, pentru copilul lor, nu va lipsi cel mai bun sfat. (Aplause prelungite și îndelung repetate. Adunarea ovaționează îndelung.)
